

[Finansministeren.]

sociale standard. Må jeg også gentage, at vi ikke ønsker at anvende een krone mere til militære formål end nødvendigt på baggrund af vort medlemsskab af NATO. Men jeg tror også, at alle demokratiske partier er enige om, at en egentlig udgiftsnedsættelse ikke er mulig på dette felt, medmindre der indtræder en international afspænding.

Vi vil i finansministeriet gøre vort til at holde udgifterne nede, og jeg håber, at man ved finanslovforslagets gennemgang vil være meget vågen overfor, om besparelsesmuligheder kan påpeges. Jeg går også ud fra, at man under de løbende forhandlinger vedrørende enkelte lovforslag i samlingens løb vil være tilbageholdende med at foreslå bortfald af indtægter eller større udgifter, end regeringen mener at kunne tage ansvaret for.

Dette vil være nødvendigt, hvis vi fortsat under de nuværende økonomiske vilkår skal søge valutasituationen styrket, således at vi både nu og fremover får mulighed for at skabe grundlag for en øget produktion og en høj beskæftigelse uden samtidige tendenser til inflation eller prisstigninger.

Formanden: Jeg skal her afbryde forhandlingen om forslag til finanslov for finansåret fra 1. april 1954 til 31. marts 1955.

Den næste sag på dagsordenen var:

Anden behandling af forslag til lov om en særlig ydelse til alders- og invaliderentemodtagere m. fl.

(Første behandling findes i tidenden sp. 386; udvalgets betænkning findes i tillæg B. sp. 45).

Udenfor betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Formanden: Sammen med denne sag foretages den følgende sag på dagsordenen, nemlig:

Anden behandling af forslag til lov om ændringer i folkeforsikringsloven om forhøjelse af grundbeløbene, forhøjelse af renten med tillæg i kommunegrupperne II og III til samme

størrelse som i kommunegruppe I samt om forhøjelse af brændselstillæg, invaliditetstillæg og lomme penge til rentemodtagere på alderdomshjem [af Ragnhild Andersen m. fl.].

(Første behandling findes i tidenden sp. 386; udvalgets betænkning findes i tillæg B. sp. 45).

Udenfor betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagenes paragraffer, de stillede ændringsforslag samt spørgsmålet om lovforslagenes overgang til tredje behandling sattes til forhandling under eet.

Ordføreren (Kaj Andresen): Det, der i særlig grad har beskæftiget udvalget, er spørgsmålet om, hvorvidt man allerede her i forbindelse med eengangsydelsen skulle påbegynde en udligning af den eksisterende forskel i rentens størrelse i de 3 kommune-grupper. Det er jo en udbredt opfattelse, at i hvert fald det nugældende forhold mellem de 3 grupper ikke svarer til virkeligheden. På den anden side har man ikke noget statistisk materiale, der klart belyser, hvordan forholdene egentlig er i dag. De sidste beregninger, der er foretaget omkring dette problem, findes i betænkningens bilag 1 og er udført af statistisk departement i oktober i år, men også denne beregning er utilstrækkelig, når man vil være på sikker grund. Det fremgår bl. a. af den redegørelse, socialministeriets statsvidenskabelige konsulent har afgivet til udvalget; den findes i betænkningens bilag 2.

Til trods for usikkerheden med hensyn til zonernes rigtige placering har der i udvalget været overvejende stemning for, at man allerede nu i beskedent omfang skulle påbegynde en udligning.

På baggrund af de drøftelser, der herom har været i udvalget, har den højtærede socialminister derfor fremsat en række ændringsforslag, hvoraf nogle har tilslutning fra hele udvalget, medens to har tilslutning fra et flertal bestående af socialdemokratiet og det radikale venstre. Desuden har et mindretal bestående af venstre og konservative fremsat underændringsforslag, som jeg går ud fra man selv vil motivere.

[Kaj Andresen.]

Det mest betydningsfulde af socialministerens ændringsforslag er forslaget under nr. 5; det går ud på, at der fra 1. april foretages en ændring af grundbeløbene for grupperne II og III i folkeforsikringslovens § 39. Selve lovens grundbeløb foreslås forhøjet årligt med i gruppe II for ægtepar 84 kr., for enlige 60 kr.; i gruppe III for ægtepar 120 kr. og for enlige 84 kr. Da disse beløb imidlertid er pristalsregulerede, vil forhøjelsen af grundbeløbet, under forudsætning af at der ikke sker noget med pristallet i januar, udgøre i gruppe II for ægtepar 108 kr. og for enlige 72 kr., i gruppe III for ægtepar 156 kr. og for enlige 108 kr. Når dertil så kommer, at rentetillæg og beklædningsstillæg også forhøjes på grundlag af deres forhold til grundbeløbene, vil den samlede forhøjelse for rentemodtagere, der får fuld rente, fra 1. april blive årligt i gruppe II for ægtepar 120 kr. og for enlige 90 kr.; i gruppe III vil stigningen for et ægtepar være 186 kr. og for enlige 129 kr. Der er heri ikke taget hensyn til, at alle tillæggene for rentemodtagere over 80 år også forhøjes i samme forhold, eller at rådighedsbeløbene fra næste år automatisk vil få en forhøjelse. Af praktiske grunde — regulering af grundbeløbene finder i forvejen sted fra 1. april, og udregning af de mange nye satser vil tage nogen tid — foreslås det, at de her nævnte ændringer først træder i kraft fra 1. april.

Den årlige udgift ved forhøjelser anslås til at være ca. 20 mill. kr. Der har imidlertid i udvalget været ønske om, at den udligning, man her tilstræber, på en eller anden måde bør give sig tilkende allerede fra 1. januar. Da den permanente ordning, der sættes i kraft fra 1. april, som før sagt betyder en årlig udgift på 20 mill. kr., fordelt på gruppe II og III, har socialministeren foreslået, at $\frac{1}{4}$ heraf, altså 5 mill. kr., anvendes til et ekstra tillæg for januar kvartal for de samme to grupper, hvorved de oprindeligt foreslåede eengangsudgifter på henholdsvis 150 kr. for ægtepar og 100 kr. for enlige forhøjes til i gruppe II for ægtepar 175 kr., for enlige 116 kr., i gruppe III for ægtepar 190 kr., for enlige 125 kr., ligesom en tilsvarende forhøjelse af det ekstraordinære lommepengebeløb finder sted.

Udgifterne til eengangsudgiften stiger her-

ved fra de oprindeligt foreslåede 34 mill. kr. til 39 mill. kr. Det er måske ikke helt vejledende, når der i betænkningen står, at udgifterne ved lovforslagets gennemførelse i den ændrede skikkelse vil blive 59 mill. kr. Det rigtige er, at forhøjelsen af eengangsudgiften og det ekstraordinære lommepengebeløb vil betyde en udgiftsforøgelse for indeværende år på 39 mill. kr., der helt betales af staten, og at forhøjelsen af grundbeløbene fra 1. april medfører en fremtidig årlig merudgift på ca. 20 mill. kr., der fordeles efter de i øjeblikket gældende regler.

På flertallets vegne skal jeg anbefale at stemme for ændringsforslagene nr. 1 og 3 og stemme imod underændringsforslagene nr. 2 og 4, og på hele udvalgets vegne anbefaler jeg at stemme for ændringsforslagene nr. 5, 6, 7 og 8. I konsekvens heraf skal jeg anbefale at forkaste det af det kommunistiske parti fremsatte lovforslag.

Som mit partis ordfører vil jeg gerne derudover knytte nogle bemærkninger til de stillede ændringsforslag og underændringsforslag. Jeg vil gerne fastslå, at der ikke kan være nogen tvivl angående socialdemokratiets stilling til den eksisterende zoneinddeling. Den fremgår af udtalelser, fremsat her i salen, og af forslaget til folkepensionering, hvor vi som mål har sat en fuldstændig udligning over en vis periode. Socialministerens oprindelige forslag om et ensartet beløb til de tre grupper var en fortsættelse af den tradition, at rentemodtagerne ved denne tid får et sådant tillæg. Samtidig udgjorde beløbet netop halvdelen af de 300 kr., som vort forslag til en pensionsordning fastsætter som første rate for ægtepar og enlige. Jeg har forstået, at når forslaget ikke indeholdt mere vidtgående udligningsbestemmelser, skyldes det, at folkeforsikringskommissionen havde anmodet ministeriet om materiale, der gav oplysning om den bestående forskel i rentens størrelse indenfor de 3 zoner, for at man derudfra kunne bedømme betimeligheden af en hel eller delvis udligning nu. Jeg tror, det er nødvendigt, hvis man vil opnå en for alle parter rigtig ordning, at lade et sådant materiale udarbejde, selvom vi alle kan have en skønsom fornemmelse af, at de nuværende satser er urimelige. Jeg er blevet bestyrket i denne opfattelse ved at læse om en undersøgelse, som socialministeriets stats-

[Kaj Andresen.]

videnskabelige konsulent, Henning Friis, for ganske nylig har foretaget over de mange former for aftrapning efter lokalitet, vi har her i landet. Henning Friis konkluderer således — jeg beder om tilladelse til at citere —:

„... at der synes at foreligge vægtige grunde for ikke uden videre at kaste aftrapningssystemet overbord.“

Da der imidlertid såvel ved første behandling af lovforslaget som i udvalget viste sig interesse for allerede nu at påbegynde udligningen, har socialdemokratiet givet tilslutning til de af socialministeren stillede ændringsforslag, idet vi er af den opfattelse, at i hvert fald den i øjeblikket bestående forskel mellem zonerne ikke kan opretholdes. Vi tror, at der med den pr. 1. april påbegyndte udligning vises de mange rentemodtagere landet over en imødekommethed overfor ønsker, de længe har næret og ret ofte har fremsat. På den anden side vil jeg gerne fremhæve, at jeg ikke håber, at de ændringer, man nu foretager i de gældende bestemmelser, skal forhale arbejdet for en snarlig gennemførelse af en folkepensioneringsordning. Jeg tror ikke, at beghedernes gang er foregrebet ved gennemførelsen af det foreliggende lovforslag, og det retter dog en del op på den nu bestående forskel mellem zonerne.

Som det fremgår af tallene i bilag 2 til betænkningen, er forholdet mellem de tre grupper, som i loven oprindeligt er fastsat til 100:88:74, på grund af at en række tillæg er kommet til i de senere år, i dag rettet op til 100:89:78 for ægtepar. Efter gennemførelsen af socialministerens ændringsforslag vil de tilsvarende forholdstal pr. 1. april være 100:92:82, hvilke tal næppe ligger langt fra, hvad en udregning af udgifterne i dag sikkert ville vise. Man kan blot studere de tal, der findes i bilag I herom.

Lige et par ord om mindretallets bemærkninger i betænkningen. Man søger at fremstille sagen sådan, at venstre og konservative i højere grad end flertallet skulle være interesseret i, at den fra 1. april foreslåede udligning bliver effektiv allerede fra 1. januar. Denne fremstilling er ikke korrekt. Der er ingen uenighed om også i januar at give gruppe II og III en udligning, der

svarer til den, der finder sted pr. 1. april. Derfor har vi tilsluttet os forslaget om, at der udover de oprindeligt beregnede 34 mill. kr. stilles 5 mill. kr. ekstra til rådighed for januar kvartal, man jeg vil gerne indrømme, at vi ikke har villet være med til en ændring af det oprindelige forslag, hvorved beløbene for de københavnske rentemodtagere skæres ned, og det fremgår med al tydelighed af mindretallets underændringsforslag, at det er det, der har været meningen. Vi indrømmer, at aftrapningen i de tre zoner trænger til en opretning, men heller ikke københavnske rentemodtageres kår er så strålende, at der er grund til at formindske den eengangsydelse, forslaget oprindeligt gik ud på.

For iøvrigt at undgå mystik om rentemodtagernes egne synspunkter vil jeg gerne fastslå, at når man hævder, at repræsentanter for aldersrenteorganisationerne skulle have fremsat synspunkter, der stemte overens med mindretallets, kan det i hvert fald ikke gælde, hvad angår en nedsættelse af det oprindelige forslags satser for København. Det blev fra rentemodtagernes repræsentanter klart udtrykt, at man udover det oprindelige forslag gerne så en udligning påbegyndt, hvis yderligere midler end de 34 mill. kr. kunne skaffes. Jeg er tilbøjelig til at tro, at det af socialministeren stillede forslag dækker de ønsker, der blev fremsat af repræsentanterne for rentemodtagernes organisationer.

Og så forstår jeg endelig ikke den særlige beregning og fordeling af de 39 mill. kr., som mindretallet stiller forslag om. Den kan da ikke stå i noget rimeligt forhold til ændringen pr. 1. april, som man giver tilslutning til. Udligningen efter april koster 20 mill. kr. om året, og skal den ske nu pr. 1. januar, altså et kvartal før, er det et simpelt regnestykke at finde ud af, at der behøves en fjerdedel af de 20 millioner, nemlig 5 millioner, netop det, flertallet går ind for til udligning i januar kvartal. Men mindretallet ønsker, at man af de 39 mill. kr. kun skal bruge 20 mill. kr. som ensartet ydelse og hele 19 mill. til fordeling på gruppe II og gruppe III. Derved skæres københavnernes eengangstillæg ned fra 150 kr. og 100 kr. for henholdsvis ægtepar og enlige til 90 kr. og 60 kr., en nedskæring på henholdsvis 60 kr. og 40 kr. Ser man bort fra det ens-

[Kaj Andresen.]

artede beløb, der også skal ydes efter mindretallets forslag, på 90 kr. til et ægtepar, viser det sig, at medens et ægtepar efter 1. april for et kvartal får udbetalt ialt i gruppe I 1 035 kr., i gruppe II 955 kr. og i gruppe III 849 kr., svarende netop til det forhold, jeg nævnte før på 100:92:82, skulle udbetalingen efter mindretallets forslag i januar kvartal for gruppe I blive 997 kr., gruppe II 978 kr. og gruppe III 915 kr., altså en næsten 100 pct.s udligning, i hvert fald i forholdet 100:98:92. Dette svarer således hverken til det nye forhold eller til det materiale, som udvalget har fået tilstillet.

Vi ønsker ikke at være med til den efter vor opfattelse i hvert fald altfor tilfældige fordeling af de foreslåede beløb, og jeg anbefaler endnu en gang at stemme imod mindretallets underændringsforslag og at stemme for ministerens ændringsforslag.

Ragnhild Andersen: Den 14. oktober i år fremsatte min gruppe forslag om at forhøje alders- og invaliderenten med tillæg i købstæder og landkommuner til samme størrelse som i hovedstaden. Vi foreslog derudover en årlig forhøjelse af grundbeløbene i alle 3 kommunegrupper med henholdsvis 300 kr. og 200 kr. til ægtepar og enlige, en fordobling af invaliditetstillægget og en forhøjelse af brændselstillægget med 7 hl koks mere til rentemodtagerne.

Det forslag, socialministeren fremsatte her i tinget den 20. oktober, altså en uge senere, tog imidlertid hverken hensyn til mit partis forslag eller til de af ministerens eget parti, ja, forøvrigt af alle politiske partier, givne valgløfter til rentemodtagerne om, at man ville tilstræbe en udligning af renten i de 3 kommunegrupper. Regeringens oprindelige hensigt og forslag gik således ud på at nøjes med at give en øjeblikkelig besked en gangsydelse på 150 kr. til ægtepar og 100 kr. til enlige. I dag behandler vi foruden mit partis forslag ikke alene ministerens oprindelige forslag, men også nogle ændringsforslag, ministeren har stillet efter forhandling med udvalget, gående ud på udover eengangsydelsen at give rentemodtagerne i købstæder og landkommuner varige forbedringer af de må-

nedlige grundbeløb på ialt 20 mill. kr. årlig.

Det er hævet over enhver tvivl, at det nye forslag med den virkelige forbedring af ministerens oprindelige forslag vil blive hilst med glæde af rentemodtagerne i købstæderne og i landkommunerne. Det vil for dem betegne et skridt i den rigtige retning, i den af alle rentemodtagere ønskede retning. Det er glædeligt at se, at ministeren og udvalget har indset det fornuftige i at gøre det, kommunisterne dels har foreslået tidligere og dels foreslog den 14. oktober i vort lovforslag, som også er til behandling her, idet vi foreslog at tage fat på at ophæve den urimelige forskelsbehandling af rentemodtagerne i de 3 kommunegrupper. Vi foreslog en fuld udligning. Oprindelig mente regeringen altså, at en øjeblikkelig håndsrækning, den omtalte eengangsydelse, var nok, men takket være at man i udvalget har taget hensyn til mit partis forslag og synspunkter, vil rentemodtagerne i købstæderne altså nu fra januar, såfremt ændringsforslagene bliver vedtaget her i dag, hvad de jo gør, eftersom et flertal går ind derfor, få en fast og varig forbedring af det månedlige grundbeløb på 9 kr. om måneden for ægtepar og 6 kr. for enlige. I landkommunerne, hvor rentemodtagerne er ringest stillet, betyder forslaget en varig forbedring af den månedlige rente på 13 kr. for ægtepar og 9 kr. for enlige. Mit parti hilser den begyndelse, der her er gjort til udligning af forskellen mellem de 3 kommunegrupper, som en god og rigtig udvikling. Det er et resultat, som viser rentemodtagerne og befolkningen, at dersom flertallet i det høje ting noget oftere lagde øre til og tog hensyn til kommunisternes forslag og synspunkter, ville det være til stor gavn ikke alene for rentemodtagerne, men også for andre store dele af befolkningen.

Min gruppe er således glad for, at det lykkedes os at overbevise det høje ting om rigtigheden i at tage fat på den udligning af renten i de tre kommunegrupper, der så længe har været tiltrængt. Ofte har vi påtalt, hvor umuligt det var for en enligstillet gammel i en landkommune at klare tilværelsens problemer for 135 kr. i månedlig rente. Denne månedlige rente forhøjes nu

[Ragnhild Andersen.]

for en aldersrentemodtager i landkommunen til 144 kr. Man må sige, det er en mærkbar forhøjelse, men man må tilføje, at vi endnu ikke kan siges at have nået en forsvarlig højde på renten i landkommunerne; denne lille forbedring er naturligvis en forbedring, men ikke en forbedring, man kan være tilfreds med, og der er stadig et stort spring op til det også beskedne beløb, som gives til rentemodtagerne i København, nemlig 183 kr. om måneden. Min gruppe betragter ændringsforslaget som en begyndelse i den rigtige retning.

Det fremgår dog imidlertid ikke af betænkningen og ej heller af de faldne udtalelser her i dag, hvorvidt flertallet mener at ville fortsætte den påbegyndte udligning. Man kunne forstå på den ærede ordfører for det socialdemokratiske parti, at man ikke var fuldt overbevist om at burde gå til den fulde udligning mellem de tre kommunegrupper, og at man indenfor hans partimente at burde afvente beregninger, som foretages af statistisk departement om leveforholdene i de tre kommunegrupper. Mit parti har ikke denne ængstelse for udligningen, idet vi henholder os til, at ikke alene er tjenestemandspensionen den samme overalt i landet, men dertil kommer jo også, at mange forskellige udgiftsposter, f. eks. invaliditetsforsikring og arbejdsløshedsforsikring, bygger på de samme satser i de tre grupper. Da det ikke fremgår af betænkningen eller de faldne udtalelser her i dag, at man agter at fortsætte ad vejen til fuld udligning mellem satserne i de tre kommunegrupper, har vi ikke taget vort forslag om fuld udligning tilbage, idet det er vor opfattelse, at det ville være den bedste løsning, om vi nåede den snarest muligt, og vi ser helst, at man med det samme hæver renten i købstæder og landkommuner op til hovedstadstakst.

Det fremgår af betænkningen, at udvalget ikke er blevet enig om eengangsydelsens størrelse i de tre kommunegrupper, idet et mindretal bestående af venstre og konservative mener, at eengangsydelsen bør ned sættes i hovedstaden og forhøjes først og fremmest i landkommunerne og ligeledes, dog med ganske små beløb, forhøjes i købstæderne. Jeg forstår meget vel, at venstre

og konservative kunne ønske at forhøje eengangsydelsen til rentemodtagerne i landkommunerne ud fra den betragtning, at vore gamle og invalider derude har været meget dårligt stillet i flere år og nok kunne trænge til en højere kontantydelse.

Jeg skulle også gerne have fulgt mindretallet, for så vidt det havde ønsket lovforslaget forbedret derhen, at der blev stillet flere midler til rådighed udover de foreslåede i den hensigt at give rentemodtagerne i landkommunerne noget mere. Det gør mindretallet imidlertid ikke. Det foreslår at nedskære eengangsydelsen til vore gamle og invaliderne i hovedstadsområdet fra 150 kr. og 100 kr. til henholdsvis 90 kr. og 60 kr., for at rentemodtagerne i landkommunerne kan få 90 kr. mere til ægtepar og 60 kr. mere til enlige. En sådan løsning forekommer mit parti at være en uretfærdig løsning, idet man altså vil lade de gamle og invaliderne i hovedstaden nøjes med mindre, for at man ude i landkommunerne kan få en højere eengangsydelse. Det synspunkt kan jeg ikke tilslutte mig, og jeg kan i denne forbindelse ikke lade være at sige til mindretallet, at der er jo andre og bedre veje at gå, for så vidt man ærligt mener, at rentemodtagerne i landkommunerne bør have en større hjælp end den foreslåede.

Jeg forstår f. eks. ikke, hvorfor venstre og konservative aldrig har villet hjælpe os med at få beklædningshjælpen gjort ens i de tre kommunegrupper; havde mindretallets partier stemt for vore gentagne forslag om at forhøje beklædningstillægget i landkommuner og købstæder til samme takst som i hovedstaden, hvad der ville være en ganske fortræffelig retfærdighedshandling overfor rentemodtagere i landkommuner og købstæder, en hårdt tiltrængt retfærdighedshandling, havde vi allerede nået det, som det ser ud til at mindretallet ønsker i dag. Både sidste vinter og flere gange tidligere har vi stemt om et kommunistisk forslag om at forhøje beklædningshjælpen til samme takst som i hovedstaden; det havde betydet, at et ægtepar i landkommunerne havde fået 87 kr. mere i årlig indtægt, det vil altså sige de 87 kr., som de får mindre i beklædningshjælp ude i landkommunerne. Vi har foreslået det talrige

[Ragnhild Andersen.]

gange, men det er blevet stemt ned, desværre ikke alene af mindretallets partier, men af samtlige partier her i folketinget.

Noget andet er, at mindretalsforslaget, gående ud på at nedsætte eengangsydelsen i København, indebærer det synspunkt, at rentemodtagerne i København har deres på det tørre; dem behøver man kun at give de 90 kr. til ægtepar og 60 kr. til enlige og ingen varige forbedringer, for der ligger jo i forslaget her ingen varige forbedringer til den store kategori af rentemodtagere, vi har i hovedstadsområdet. Mit parti har en ganske anden opfattelse. Et ægtepar i hovedstaden har alt i alt en årlig rente inklusive tillæg på 3 828 kr., og denne lille kontante ydelse på de 150 kr. vil altså ikke bringe indtægten op på 4 000 kr. i hovedstadsområdet. Mit parti kan derfor ikke gå med til mindretallets ønske om at nedsætte eengangsydelsen i hovedstaden. Vi opfordrer derimod indtrængende venstre og konservative, der jo udgør mindretallet, til at gå ind for mit partis forslag om med det samme at gennemføre fuld udligning mellem de tre kommunegrupper, idet dette jo vil være den bedste og mest betryggende ordning for rentemodtagere både i landkommuner og i købstæderne.

Vi opfordrer også til at stemme for vort forslag om en varig forbedring af grundbeløbene på 300 kr. årlig til ægtepar og 200 kr. til enligstillede over hele landet. Som det vil huskes, er disse beløb den første rate i det socialdemokratiske skitseforslag til en folkepension. Det er jo nu allerede meget længe siden, det kom frem; det er 1½ år siden, det fremsattes i kommissionen og for offentligheden, og det er med forbavselse, man har set, at det forslag, den højtærede socialminister fremsatte, ikke nærmede sig denne første rate, hvilket man havde grund til at forvente. Da vi imidlertid stadig mener, at det må være den mindste varige forhøjelse, der må lægges til rentemodtagernes lave indkomster, opretholder vi vort forslag om en forhøjelse af grundbeløbene med 300 kr. årlig til ægtepar og 200 kr. årlig til enlige rentemodtagere, og jeg opfordrer alle til at stemme for dette forslag. Man må jo huske på, at selvom rentemodtagerne får de 150 kr. og 100 kr.

som eengangsydelse i hovedstaden, ligger der ikke een øre i varig forbedring til dem.

Vi har også opretholdt vort forslag om at give 7 hl brændsel mere til rentemodtagerne. Ved første behandling påviste jeg med en gammel aldersrentemodtagers brændselsregninger ved hånden, at hans forbrug i København kostede ham 100 kr. mere, end han fik i brændselstillæg. Der er derfor al god grund til, som der også gentagne gange er blevet fremsat ønske om af rentemodtagerne selv, at forhøje de 18 hl til 25 hl, således som vi foreslår.

Vi har også opretholdt vort forslag om at fordoble invaliditetstillægget, og jeg opfordrer til, at man stemmer for dette forslag. Gang på gang har invalidernes organisationer fremhævet og underbygget det, og det ligger vel klart for de fleste, at invaliderne, som for manges vedkommende er forsørgere, sidder uhyre hårdt i det og nok kunne tiltrænge en fordobling af invaliditetstillægget. Vi finder, at det bør gennemføres.

Mit parti mener også, at den forhøjelse af lommepengene på 3 kr. 50 øre månedligt, som vi har foreslået til de gamle på alderdomshjemmene, og den fulde udligning, vi har foreslået, bør gennemføres.

Som sagen ligger i dag efter udvalgsbehandlingen, tør jeg næppe gøre mig de største forhåbninger om, at flertallet vil følge mit parti på de forskellige områder, hvor vi har ønsket ændringer gennemført. Jeg gør imidlertid opmærksom på, at da vi ønsker afstemning over forslagets enkelte paragraffer, vil det være muligt for medlemmerne i det høje ting at stemme for de enkelte bestemmelser i vore forslag. Man behøver altså ikke at stemme på forslaget som helhed; det vil være muligt enten at stemme for fuld udligning mellem kommunegrupperne eller at stemme for fordobling af invaliditetstillægget eller at stemme for forhøjelse af grundbeløbene med den første rate af folkepensionsforslaget eller at stemme for forhøjelse af brændselstillægget til rentemodtagerne. Det bedste vil naturligvis være, om flertallet kunne følge os på alle disse områder, men jeg opfordrer til, at man også tager i betragtning, at man kan stemme for de enkelte dele af lovforslaget.

[Ragnhild Andersen.]

Med disse bemærkninger opfordrer jeg til, at man stemmer for de forslag, mit parti har stillet, og subsidiært, dersom de ikke skulle blive vedtaget, anbefaler mit parti at stemme for flertallets forslag, som jo i nogen grad imødekommer de synspunkter og opfattelser, vi har gjort gældende, og som kom til udtryk i vort forslag af 14. oktober.

Eet er at være glad for de givne indrømmelser; noget andet er at være tilfreds, og således som rentemodtagernes forhold er udover landet, er der fremover stadig mange problemer og mange vanskeligheder, de vil have at kæmpe med, og mit parti mener, det vil være til gavn for rentemodtagerne, om man ikke nøjes med de foreslåede forbedringer og indrømmelser, men går videre og vedtager de forslag, mit parti har stillet.

Søren Andersen: Det lovforslag om en eengangsydelse til rentenyderne, de kronisk syge og enlige mødre, tinget i dag skal tage stilling til, har i udvalget undergået en betydelig forbedring. Det lykkedes udvalgets flertal at få den højtærede socialminister til at påbegynde den udligning kommunegrupperne imellem, som jeg adskillige gange som mit partis ordfører har udtalt mig til fordel for. Jeg følte mig forvisset om, at fordelingsgrundlaget 100 til hovedstaden, 88 til bykommunerne og 74 til landkommunerne var forældet og ikke længere dækkede over det virkelige omkostningsniveau i de tre kommunegrupper. Det har også vist sig at være rigtigt, idet statistisk departement har udregnet nye tal for kommunegrupperne I og II, København og provinsbyerne. Forholdet bliver nu 100 for København og 92 for provinsbyerne og dertil hørende kommuner, medens man endnu, da departementet ikke er færdigt med sine beregninger, må benytte et skøn for landkommunerne. Det skøn, vi er enedes om for landkommunerne, ligger på tallet 82. Spørgsmålet er, om det tal er højt nok; jeg tror det ikke, for bortset fra boligen er det vanskeligt at pege på

noget, der er billigere på landet end i byerne. Vi ved, at brændsel er dyrest i landkommunerne som følge af transporten.

De nye forholdstal er imidlertid udtryk for en betydelig forbedring, som gennem forhøjelse af grundbeløbene og de tillæg, der udregnes på grundlag heraf, vil finde sted i det kommende finansår, fra 1. april 1954. Venstre giver med glæde sin tilslutning hertil, fordi det er en retfærdigheds-handling, og det undrer mig, at socialdemokratiet, ihukommende dets valgtaler, ikke fremkom med forslag herom. Når det ikke er sket, må man uvægerlig have grund til at spørge hvorfor. Det undrer mig imidlertid endnu mere, at det, alle er enige om er rigtigt til næste år, absolut ikke må være det i år. Jeg tænker her på eengangstillægget, der skulle komme til uddeling i forbindelse med renten for januar måned. Hvorfor må det ikke blive brugt til udligning for indværende år? Den højtærede socialminister fandt 5 mill. kr. mere, som han vil benytte til kommunegruppe II og III, men de 34 mill. kr. må der ikke røres ved.

Hvordan kan det være rigtigt at udligne med 19—20 mill. kr. i det kommende finansår, mens der i dette kun må benyttes 5 mill. kr.? Jeg håber, at det ærede medlem hr. Kaj Andresen forstår disse synspunkter. Jeg ser således på sagen, at udbetalingen af dette eengangsbeløb ikke udelukkende skal ses i relation til renteudbetalingen for et enkelt kvartal eller en enkelt måned, men må ses i relation til et års rente. Det var jo faktisk også det, det ærede medlem fru Ragnhild Andersen var inde på i sin tale, idet det kneb for det ærede medlem at sige nej til det forslag, vi stiller.

Venstre foreslår derfor sammen med det konservative folkeparti, at de 39 mill. kr., som den højtærede socialminister vil tage ansvaret for, uddeles på en anden og ubestridelig mere retfærdig måde. De 20 mill. kr. bør deles lige rentenyderne imellem i alle tre kommunegrupper, og de resterende 19 mill. kr. fordeles med 7 mill. kr. til køb-

[Søren Andersen.]

stæderne og 12 mill. kr. til landdistrikterne. Efter dette forslag vil satserne blive følgende i København: enlige 60 kr., ægtepar 90 kr.; i provinsbyerne: enlige 120 kr., ægtepar 180 kr.; i landkommunerne: enlige 160 kr., ægtepar 240 kr. Jeg finder, at dette er mere rigtigt og rimeligt. Jeg håber derfor, at det høje ting må se det retfærdige heri og vil stemme for vort ændringsforslag. Jeg håber, det samme må blive tilfældet for det hertil hørende forslag vedrørende lommepenge til rentenydere på alderdomshjemmene; vi får da allerede for indeværende finansår en retfærdig udligning.

Jeg anbefaler, at man stemmer for det af hele udvalget tiltrådte forslag om udligning for det kommende finansår. Det er ofte sagt, og med rette, at aldersrentemodtagerne ikke får for meget, men så giv dog først og fremmest alle rentenyderne deres retfærdige og naturlige andel af det nævnte eengangsbeløb.

Jeg skal tilsidst meddele, at mit parti ikke ser sig i stand til at stemme for det kommunistiske lovforslag.

Poul Sørensen: Jeg skal straks meddele, at mit parti selvfølgelig ikke kan stemme for det kommunistiske forslag, men stemmer imod.

Jeg skal derefter gøre nogle bemærkninger på baggrund af de forhandlinger, der har fundet sted, siden vi sidste gang havde dette spørgsmål fremme til drøftelse i folketinget. Jeg vil gerne til indledning fremdrage en udtalelse af den ærede socialdemokratiske ordfører, som her citerede statsvidenskabelig konsulent Henning Friis, der har sagt, at man ikke uden videre kan kaste aftræpningen overbord.

Det skal jeg i og for sig ikke tage stilling til, men jeg vil gerne have lov til her ved anden behandling efter den udvalgsbehandling, vi har haft, at understrege overfor den ærede socialdemokratiske ordfører og andre, at vel kan man løfte pegefingern advarende mod os, der måske taler lidt stærkere om udligning — det skal jeg senere vende tilbage til — men efter den baggrund, spørgsmålet har været behandlet på i den sidste tid, i hvert fald under de to valgkampe, vi har haft, vil jeg dog gerne pege på — ifald det socialdemokratiske

parti har haft ængstelse for, at der skulle ligge store vanskeligheder gemt her, hvad jeg i og for sig ikke er utilbøjelig til at mene — at hvis man ser på socialdemokraternes stilling og de taler, der har været holdt, kan der vel ikke være tvivl om, hvem der i det år, der er forløbet, har bibragt befolkningen den opfattelse, at nu skal alle stå lige på næsten alle områder, hvor i landet man end bor. Det er synspunkter, vi har mødt, og som vi sag for sag vil tage stilling til her i folketinget, men jeg vil gerne slå fast som indgang til mine bemærkninger her, at således har efter min bedømmelse udviklingen i det spørgsmål været, og hvis der skal placeres en skyld, er det forholdsvis let for mig at placere den.

Jeg vil derefter gerne understrege, at det, der har ligget mit parti meget på sinde, er at få rettet på fordelingen; vi har været meget interesserede i at få påbegyndt denne udligning mellem de tre kommunegrupper. Jeg skal ikke nægte, at jeg med stor interesse har sat mig ind i det materiale, jeg har fået, og hørt på de taler, der er blevet holdt af alders- og invaliderenteorganisationernes repræsentanter. Spørgsmålet om hele princippet aldersrenteforeninger skal jeg ikke ved denne lejlighed komme ind på. Jeg har tidligere udtalt mig herom; jeg finder det rigtigst, om man kunne gøre disse foreninger så upolitiske som vel muligt. Jeg har også udtrykt mine tanker om et andet spørgsmål: om ikke de kaffeselskaber, man — vel fra alle sider — inviterer til op mod politiske valg, er et mørkt punkt i vort demokrati. Jeg var helst foruden disse ting. Da jeg imidlertid har fået forelagt dette materiale fra aldersrenteforeningerne, vil jeg gerne have lov til med den høje formands tilladelse overfor det høje ting at citere enkelte linier.

Landsforeningen skrev til udvalget under sagens behandling, at man henstillede, at rentemodtagere og invalider, som bor i landkommunerne, og som i dag lever under så fortvivlede forhold, at de er nær sultegrænsen, aldeles omgående må få deres økonomiske forhold ordnet således, at de bliver økonomisk ligestillet med det øvrige land — „aldeles omgående“ bliver forbedret, fordi de er, som man siger, på sultegrænsen.

Jeg vil gerne have, at de, der har kritiseret den stilling, mit parti sammen med

[Poul Sørensen.]

partiet venstre har taget, må forstå, at disse betragtninger og denne skriftlige henvendelse fra aldersrenteforeningen er gået med ind i vore overvejelser. Jeg skal ikke nægte, at jeg med interesse vil høre, hvorledes man fra regeringspartiernes side vil kunne skyde os ud i det yderste mørke på baggrund af den yderligere udligning, som vi gerne vil nå til.

Hvad angår selve forslaget, er det mig magtpåliggende at slå fast i denne forhandling, at mit parti satte som udgangspunkt i udvalgsforhandlingerne, at vi ikke under nogen form ville presse eller opfordre regeringen til en udgiftsforøgelse, det sagde vi allerede i salen. Som hele økonomien ligger, er vi ængstelige, som vel også andre er det, for den udvikling, vi går i møde. Vi spurgte om, hvorledes det lå, og vi fik det svar under første behandling, at de 34 mill. kr., det drejede sig om, var finansministeren meget betænkelig ved at stille til rådighed på nuværende tidspunkt. Derfor har vi ført vore forhandlinger — det synes jeg er redeligt overfor den høje regering — ud fra det synspunkt, at de 34 mill. kr. må være maksimum, men det tør altså også regeringen, som har indseende med disse ting, gå med til. Derfor har vi arbejdet først ud fra dette synspunkt, og da det ikke lykkedes at samle hele udvalget, idet vi som allerede refereret stillede forslag om en udligningsordning, hvorefter vi, også på tilskyndelse fra aldersrenteforeningen, søgte at komme først og fremmest gruppe III til hjælp med de 34 mill. kr., der var til rådighed, finder vi pludselig, at regeringen kan forøge de midler, der var stillet til rådighed, og de 34 mill. kr. blev ændret til 39 mill. kr. Dette er baggrunden for de to forslag, som der nu skal tages stilling til.

Det forslag, som jeg er talsmand for, går ud på, at de 39 mill. kr. fordeles således, at gruppe III i særdeleshed og gruppe II i nogen grad får en væsentlig andel af midlerne. Dermed søger vi at råde bod på den uretfærdighed, som vi alle er enige om eksisterer. Dette forslag er allerede gennemgået, og lad mine ord om det være disse.

Jeg vil så gerne sige nogle ord om det forslag, som ovenpå de andre bliver kastet ind i udvalgsforhandlingerne, forslaget om de 20 mill. kr. Fordelingen af disse penge

skal jeg ikke komme nærmere ind på. Det er socialdemokratiet og det radikale parti, der i første omgang har forhandlet om dette forslag, uden at vi har haft indflydelse på det. Jeg vil gerne om denne udgiftsforøgelse for næste år sige til den høje regering, at vi har selvfølgelig ikke noget imod at støtte alle de bestræbelser, der er i gang for at komme aldersrentemodtagerne til hjælp, men hvis vi havde været med i overvejelserne, så vi havde stået frit og havde kunnet udtale os om spørgsmålet, var det ikke ganske afgjort, at de 20 mill. kr. var blevet placeret der, hvor det nu er foreslået.

Havde forhandlinger være mulige, havde vort parti fremført spørgsmålet om en enkepensionsordning her i landet. Jeg tror, at alle — og spørgsmålet har jo ofte været drøftet her i tinget — er enige om, at de medborgere, som er vanskeligst stillet, er enker, som pludselig kommer til at stå uden forsørger og dermed får en helt anden stilling i samfundet, end de hidtil har haft. Derfor vil jeg gerne ved denne lejlighed, hvor vi altså forsåvidt er bundet, hvad angår bevægelsesmuligheder, sige til den højtærede socialminister, at her er et spørgsmål, som vi ville have forhandlet om. Ville det ikke have været rimeligere, hvis de 20 mill. kr. skulle kunne findes efter 1. april og man kunne være kommet et betragteligt skridt frem ad vejen, at vi så havde påbegyndt den enkepensionsordning, som så ofte har været diskuteret? Rent principielt må jeg forstå den højtærede socialminister sådan, at intet ville være blevet slået i stykker derved, for den højtærede minister sagde forleden til os under første behandling, at hvad selve udligningen med hensyn til aldersrentemodtagerne angår, så lader vi den ligge, den går vi først i gang med, når arbejdet og materialet ligger klart fra kommissionen. Jeg har forstået, at der ikke ville have været vanskeligheder, om vi havde stået frit her til at forhandle om anvendelsen af de 20 mill. kr.

Jeg vil gerne om de foreliggende ændringsforslag sige, at det kommunistiske ændringsforslag ingen interesse har for os. Vi har principielt, som jeg har nævnt det, stillet os sammen med partiet venstre for at imødekomme de stærke og efter min mening ganske berettigede ønsker, der har

[Poul Sørensen.]

været fremme om at placere de 2 grupper, og da navnlig gruppe III, bedre i forhold til gruppe I, end det hidtil har været tilfældet. Det er det, vore ændringsforslag går ud på, og jeg vil varmt anbefale det høje folketing at stemme for dem og derved for den udviklingslinie, som vi mener er rimelig og retfærdig.

Svend Jørgensen: Forud for de to sidste valg drejede diskussionen sig i væsentlig grad om folkepension, og fra alle sider udtaltes der tilslutning til denne tanke. Fra det radikale venstres side pegedes på muligheden af, at vi foreløbig ved en udligning mellem kommunegrupperne prøvede at få påbegyndt denne reform. Fra alle sider erkendtes det, at en aftrapning som den hidtidige i forholdet 100:88:74 kunne være rimelig nok for 20 år siden, da den indførtes, men at tiden nu var løbet fra den. Det radikale venstre har ønsket, at man nu ikke fortsat lod det blive ved løfterne om en folkepension, men at man lod handling følge på ord og indfrie i hvert fald nogle af dem.

Vi har derfor i udvalget stillet de to tidligere nævnte forslag, som den højtærede minister nu har gjort til sine uden at foretage andet end rent formelle forandringer deri. Der er to hensyn, der har været bestemmende ved lovforslagets udformning; når den højtærede minister nu havde foreslået et ensartet eengangstillæg for hele landet, nemlig 150 kr. for ægtepar og 100 kr. for enlige, var der allerede derved skabt en forventning, som vi ikke ville være med til at skuffe. Derfor bør rentemodtagerne i hovedstadsområdet have de een gang lovede 150 og 100 kr. Det ville have vakt bitter skuffelse, hvis de øvrige rentemodtagere havde fået mere på de pågældendes bekostning; det sker ikke nu.

Jeg vender mig derefter til lovforslagets anden side, der gennemfører vort forslag om, at grundrenten for rentemodtagerne i købstæderne og landkommunerne forhøjes fra 1. april. Forhøjelsen bliver i købstæderne 108 kr. for ægtepar og 72 kr. for enlige og i landkommunerne 156 kr. for ægtepar og 108 kr. for enlige. Vi glæder os over, at alle partier har tiltrådt dette forslag, fordi vi finder det påkrævet, at rentemodtagerne i

købstæderne og i landkommunerne får forbedret deres kår. Det har været af betydning for os, at vi ikke ved den foreslåede ordning slog noget i stykker for folkepensioneringen. Det er heller ikke sket.

Vi imødeser gerne opgørelsen over de forskellige kommunegrupperes økonomiske placering. Alle tvivler på rigtigheden af de rent foreløbigt beregnede forholdstal på 100, 92 og 90, for det drejer sig jo kun om landkommuner med bymæssig bebyggelse; den store forskel på udgiften vedrørende elektrisk lys og brændsel o. s. v. er der slet ikke taget noget hensyn til. Alle ved, at disse udgifter i landkommunerne er forholdsvis store på grund af de små el-værker, der findes her, som kun kan producere strøm til en pris, der er omtrent dobbelt så høj som ved de store værker. Heller ikke er der taget hensyn til, at mange af de gamle på landet må savne meget i retning af komfort, f. eks. med hensyn til gadebelysning, ordentlige gader og veje, sporvogne og rutebiler o. s. v., ja, vi kommer enkelte steder ud for, at de som regel til befordring er henvist til at leje bil. Vi er i det hele taget af den opfattelse, at man snarest muligt bør forlade zoneinddelingen og gå over til at behandle alle vore gamle ens.

Endelig har også hensynet til kommunerne spillet en vis rolle i vore overvejelser. Det kan være galt nok, at disse skal stå i forskud med de mange penge, men rent galt havde det været, såfremt kommunerne skulle have omregnet renterne pr. 1. januar. Det er der da heller ingen der har foreslået, men det er før sket ved udbetaling af eengangstillæg, at man har fastsat dette til 70 pct. af grundrenten eller visse tillæg i procent af denne. Nu får kommunerne en bestemt sum at udbetale, og dette kan næppe volde synderlige vanskeligheder.

Ud fra disse betragtninger anbefaler jeg at stemme på de af den højtærede socialminister stillede ændringsforslag, at stemme imod det af det konservative folkeparti og venstre stillede ændringsforslag og at stemme imod det af Danmarks kommunistiske parti fremsatte lovforslag.

Søren Olesen: Mit parti har ikke været repræsenteret i udvalget, og vi er derfor henvist til, om vi iøvrigt støtter lovforslaget, at vælge mellem de to sæt ændrings-

[Søren Olesen.]

forslag, der nu er stillet. Ved første behandling udtalte jeg ønsket om, at man kunne få begyndt på den udligning mellem de tre grupper, som man fra alle sider finder at der er grundlag for, og jeg kan derfor på retsforbundets vegne give tilslutning til, at man fra 1. april forhøjer grundbeløbene for de to laveste kommunegrupper, købstæderne og landdistrikterne, selvom det kun er en ret beskeden udligning, der her sker.

Med hensyn til ændringsforslagene vil retsforbundet stemme for de af mindretallet stillede underændringsforslag under nr. 2 og 4, idet vi mener, at når der er fastsat et bestemt beløb til fordeling, giver disse ændringsforslag bedst udtryk for den udligning, vi har ønsket. Jeg vil også gerne i denne forbindelse henvise til, at man fra alders- og invaliderentenydernes foreninger har udtalt tilslutning til udligningen, selvom man vel ikke dér har tænkt på det foreslåede eengangstillæg.

Socialministeren (Strøm): Allerførst siger jeg tak til udvalgets flertal, de socialdemokratiske og radikale medlemmer, for tilslutningen til gennemførelse af lovforslaget med de ændringsforslag, jeg har stillet, og tak også til udvalgets mindretal, venstre og konservative, for tilslutningen til gennemførelsen af ændringsforslagene, der forhøjer rentens grundbeløb på landet og i købstæderne fra 1. april 1954.

Jeg forstår, at man fra mindretallets side ved underændringsforslagene har ønsket at give udtryk for, at der dog er en vis oppositionslyst mod det forslag, jeg på regeringens vegne har fremsat om en økonomisk støtte til rentemodtagerne. Oppositionen består deri, at der ønskes en anden fordeling af de midler, der er stillet til rådighed til eengangsydelsen, end den, der er foreslået af mig og tiltrådt af udvalgets flertal. I mindretallets bemærkninger i betænkningen er det udtrykt således — jeg beder om tilladelse til et kort citat —:

„at det beløb, ministeren stiller til rådighed, 39 mill. kr., i stærkere grad skal anvendes til udligning af den forskelsbehandling, der er tilstede mellem de tre kommunegrupper“;

og videre skriver mindretallet:

„De samme synspunkter har repræsentanter for aldersrentenyderorganisationer

i provinsen og hovedstaden principielt givet udtryk for.“

Hvis det skal ses i forbindelse med fordelingen af de 39 mill. kr., er det urigtigt. Både landsorganisationen af rentemodtagere og den fynske og jyske sammenslutning har givet tilslutning til det forslag om et eengangstillæg, som jeg fremsatte. Jeg siger dette under hensyn til de betragtninger, der er blevet fremført af ærede medlemmer om aldersrentemodtagernes stilling. Det forslag om et ensartet tillæg på 150 kr. for ægtepar og 100 kr. for enlige, som jeg har fremsat, indeholdt også noget af en udligning, idet der procentvis var større tillæg for landet og købstæderne end for København, og hvis man fra mindretallets side tror at kunne vinde gehør hos aldersrentemodtagerne på landet ved at sige, at man har fået et lovforslag, hvor der var stillet alle rentemodtagerne i by og på land et tillæg på 150 kr. for ægtepar og 100 kr. for enlige i udsigt, ændret, så der blev et mindre beløb end foreslået udbetalt til rentemodtagerne i København og et større beløb end foreslået udbetalt til rentemodtagerne på landet, så tror jeg, mindretallet tager fejl. Der er ingen rentemodtager, der ønsker sin rente forbedret på bekostning af en anden rentemodtager. Og sådan ville det jo komme til at virke, hvis man fulgte mindretallet og satte det foreslåede beløb på 150 kr. for ægtepar i København ned til 90 kr. og det foreslåede beløb på 100 kr. til enlige ned til 60 kr.

Noget andet er, at rentemodtagerne i hele landet har forståelsen af, at der må finde en vis udligning af renten sted, så at satserne kommer nærmere til hinanden. Det var det samme, der ved første behandling af lovforslaget blev fremført fra alle ordføreres side, og det er også det, som de ændringsforslag, jeg har stillet, giver udtryk for. Mens der altså er uenighed om fordelingen af eengangsbetøbet, er der enighed om de ændringer, jeg har foreslået, hvorved grundbeløbet på landet og i købstæderne bliver forhøjet fra 1. april 1954. Det er blevet sagt, at når jeg har fremsat forslag om et noget højere beløb til rentemodtagerne på landet og i købstæderne, end der oprindeligt var foreslået i lovforslaget, er det, fordi jeg er blevet presset dertil. F. eks. sagde den ærede

[Socialministeren.]

kommunistiske ordfører, at det var fordi man fra kommunistisk side havde stillet forslag, og den ærede radikale ordfører, at det var, fordi man fra radikal side ønskede det. Dette er ikke rigtigt. Der er ingen, der behøver at presse hverken mig eller regeringen eller det parti, jeg tilhører, til at gennemføre forsvarlige sociale forbedringer. Når jeg i lovforslaget om en eengangsydelse ikke gik videre end til at foreslå den udligning imellem zonegrænserne, som et ensartet beløb for hele landet er, var det med den begrundelse, at spørgsmålet om prisniveauet var til undersøgelse i statistisk departement, og at jeg håbede, at folkeforsikringskommissionen, der beskæftiger sig med dette spørgsmål, forholdsvis hurtigt ville kunne afslutte sit arbejde. Blandt partierne her i folketinget var der imidlertid et almindeligt ønske om ikke at afvente nogen af delene, hverken statistisk departements opgørelse eller folkeforsikringskommissionens stillingtagen. Det, der da har været min opgave — synes jeg — var at finde frem til et forslag, der hviler på et forsvarligt grundlag, og det mener jeg jeg har gjort. Dette lovforslag har med hensyn til eengangstillægget fået tilslutning af et flertal, og med hensyn til de ændringer af grundbeløbet, der træder i kraft fra 1. april, af hele udvalget. Dette vil forhåbentlig sige, at hele folketinget ved tredje behandling stemmer for lovforslaget.

Jeg har ønsket at sige dette, fordi jeg før her i det høje ting har fået enstemmig tilslutning til forbedringer af sociale love, men senere har det så vist sig, at det har skortet på tilslutning. Men jeg siger altså tak til udvalget for veludført arbejde.

Det ærede medlem hr. Søren Andersen sagde, at han adskillige gange har gjort sig til talsmand for en udjævning af zonegrænserne. Så er det blot mærkeligt, at der i tre år har siddet en venstre-konservativ regering, som ikke har rørt ved spørgsmålet. Jeg har derfor al god grund til at vende spørgsmålet om og sige til det ærede medlem: Hvorfor har den tidligere regering ikke foretaget sig noget af det, det ærede medlem hr. Søren Andersen altså ved tidligere lejligheder har udtrykt ønske om? Jeg har da i denne omgang kun været minister i to måneder; men det kan være,

at forklaringen ligger deri, at det konservative folkeparti — det forstod jeg på det ærede medlem hr. Poul Sørensen — i og for sig var mere interesseret i, at det var blevet enkerne der havde ydligt godt af det beløb på 20 mill. kr., som nu stilles til rådighed fra den 1. april 1954, fremfor at det bliver anvendt til en udjævning af zonegrænserne. Heri ligger måske forklaringen på, at de to regeringspartier, da de havde regeringsmagten, måske ikke kunne blive enige om, hvordan man eventuelt skulle foretage en forbedring på disse områder.

Jeg skal iøvrigt ikke forlænge diskussionen, men jeg har stadigvæk den opfattelse, at det, vi laver nu, hverken med hensyn til rentemodtagerne eller med hensyn til enkerne er noget endeligt. Jeg har den opfattelse, at de spørgsmål, vi drøfter, i høj grad må drøftes yderligere og afklares i folkeforsikringskommissionen, og der er jo medlemmer fra alle partier i det høje ting med i denne kommission. Jeg beder da folkeforsikringskommissionen søge at få gennemført sit arbejde, så at vi kan få et grundlag for gennemførelse af et forslag om en almindelig folkepensionering, hvori både invalidernes, enkerne og måske andres pensionsspørgsmål tages op.

Jeg takker udvalget, både dets flertal og dets mindretal, og jeg beder folketinget stemme for de af mig stillede ændringsforslag, stemme imod mindretallets underændringsforslag og stemme imod det af kommunisterne fremsatte lovforslag.

Ordføreren (Kaj Andresen): Jeg forsøgte, i den beregning jeg havde foretaget af virkningerne af det af mindretallet stillede forslag, at gøre det op på en sådan måde, at udbetalingerne for januar kvartal i virkeligheden bliver en udligning på omtrent hundrede procent. Nu siger det ærede medlem hr. Søren Andersen, at denne udligning er beregnet på en helt anden måde, og at de tal, man er nået til efter en omhyggelig beregning, skulle betyde, at udligningen skulle finde sted over hele året. Jeg har ikke rigtigt noget indtryk af, at de tal, man har valgt, hviler på de oplysninger, der foreligger for udvalget. Det forekommer mig, at det er en noget tilfældig fordeling, man har valgt af de 39 mill. kr., ligesom de tal,

[Kaj Andresen.]

man valgte, da der var tale om de 34 mill. kr., var noget tilfældige. Beløbene 20, 7 og 12 mill. kr., af hvilke man foreslår det første anvendt til et fast eengangstillæg fordelt ligeligt på alle tre kommunegrupper og de to andre på henholdsvis købstæderne og landkommunerne, svarer jo ikke til en fordeling efter de forholdstal, som er oplyst overfor udvalget. Jeg er derfor ikke blevet overbevist om, at der gennem mindretallets underændringsforslag kommer til at foreligge nogen absolut retfærdig fordeling af det eengangsbeløb, der står til rådighed.

Det ærede medlem hr. Poul Sørensen hævder, at hvis der er rejst krav om udligning, og hvis man må imødekomme ønsker i den retning, er det, fordi socialdemokratiet gennem sin agitation har formået at skabe en stemning derfor, at det altså er os, der har givet udtryk for, at en udligning kunne gennemføres. Det, vi har givet udtryk for forud for valget og stadig vil give udtryk for, er, at der findes urimeligheder i den nuværende fordeling mellem zonerne, og at man over en periode ved gennemførelse af en folkepension bør stille imod en udligning. Vi har været betænkelige ved i høj grad at foretage øjeblikkelige ændringer i grundprincipperne i den nuværende folkeforsikringslovgivning, fordi det kunne medføre, at et arbejde for selve folkepensioneringen forhindredes eller forsinkedes.

Løvrigt forstår jeg ikke rigtigt, at man skyder os i skoene, at vi skulle have udtalt os stærkest for den udligning, når man alligevel hævder, at man har været først. Det ærede medlem hr. Søren Andersen hævder, at han og hans parti forlængst har gjort opmærksom på, at denne udligning burde gennemføres, og i betænkningen udtaler mindretallet, at de 39 mill. kr., ministeren stiller til rådighed, i stærkere grad, end flertallet ønsker, bør anvendes til en udligning. Jeg har også fæstnet mig ved de bemærkninger, det ærede medlem hr. Poul Sørensen gjorde, om, at man, hvis man havde vidst, at disse 20 mill. kr. stod til rådighed, eventuelt ville have anvendt dem til andre ting. Ja, der er sandsynligvis en lang række andre problemer, der skal løses, og også en række sociale reformer, der bør gennemføres. Men det ærede medlem og mindretallet har forøvrigt — hvad jeg

finder helt rigtigt — i udvalget givet tilslutning til fordelingen af de 20 mill. kr. efter 1. april.

Når det ærede medlem hr. Poul Sørensen gjorde opmærksom på, at jeg refererede Henning Friis' udtalelser, og deri så et udtryk for, at vi var betænkelige ved at fortsætte en udligning, vil jeg gerne dertil sige, at jeg kun citerede disse udtalelser af Henning Friis i forbindelse med de betragtninger, jeg gjorde gældende om en øjeblikkelig for stærk udligning af de nuværende satser. Disse beregninger, som Henning Friis har udført, og som jeg har læst fornylig, viser, at på en lang række områder er der vidt forskellige aftrapninger i de tre zoner, og at selvom man foretog en øjeblikkelig udligning, er der alligevel visse beløb — hvad der også fremgår af de oplysninger, udvalget har modtaget — f. eks. huslejen, som i øjeblikket er væsentligt forskellige i de tre zoneområder.

Jeg skal gentage, hvad jeg sagde i mit første indlæg, at jeg anbefaler at stemme for de af socialministeren stillede og af flertallet tiltrådte ændringsforslag og at stemme imod mindretallets underændringsforslag.

Ragnhild Andersen: Det ærede medlem hr. Søren Andersen udtalte, at han og hans parti længe havde ønsket en udligning af rentesatserne i de tre kommunegrupper. Jeg vil gerne sige, at det svarer ikke helt til kendsgerningerne, for hvis det ærede medlems parti havde ønsket noget sådant, havde der været lejligheder nok her i det høje ting til på praktisk vis at vise dette ved at stemme for vore enkeltforslag, som tog sigte på at udjævne forskellighederne.

Det ærede medlem sagde, at det kneb for mig at sige nej til mindretallets ændringsforslag. Det er nu ikke tilfældet, for mindretallets ændringsforslag betyder jo ikke nogen som helst forbedring af ministerens eller udvalgsflertallets forslag. Jeg beder det ærede medlem bemærke, at det er ikke mig, der siger nej, al den stund jeg står her med et forslag, som går ud på fuld udligning af renten i de tre kommunegrupper, og jeg opfordrer indtrængende det ærede medlem og hans parti til at sige ja til denne fulde udligning. Det vil være den rette konsekvens af de smukke ord, det ærede med-

[Ragnhild Andersen.]

lem kom med her angående nødvendigheden af at forhøje renten ude i landkommunerne.

Det ærede medlem svarede mig ikke, da jeg spurgte, hvorfor hans parti i fjor forkastede at forhøje beklædningstillægget ude i landkommunerne med de 87 kr., som rentemodtagerne dér får mindre, end de får i København. Han udtalte sig heller ikke om, hvordan han mener det skal ordnes for rentemodtagerne i København, som efter det ærede medlems forslag skal betale for de forbedringer han mener skal gives til rentemodtagerne i landkommunerne, i den forstand at de skal have en mindre eengangsytelse end oprindeligt foreslået. Det ærede medlem må jo vel huske på, at der er tale om rentemodtagere her i hovedstaden, som har under 4 000 kr. i årlig rente. Jeg tror, at både det ærede medlems parti og andre vil være tjent med at stemme dels for fuld udligning og dels for de forhøjelser af grundbeløbene på 300 kr. og 200 kr. — varige forbedringer — som er foreslået af mit parti.

Jeg har bemærket mig de udtalelser, som den ærede ordfører for det konservative folkeparti, det ærede medlem hr. Poul Sørensen, fremsatte om spørgsmålet enkepension. Det ærede medlems parti går ind for disse 20 mill. kr. til udligning mellem kommunegrupperne efter 1. april, uanset at man — i hvert tilfælde det ærede medlem — har haft visse betænkeligheder. Men det ærede medlem rørte ved et stort spørgsmål, da han omtalte spørgsmålet om enkepension, og jeg vil gerne sige til den højtærede minister, at uanset hvilke forslag der måtte komme fra folkeforsikringskommissionen — det har man jo ikke lov til at udtale sig om, før den er færdig — synes jeg, at når der foreligger sådanne ønsker fra det konservative folkepartis side, og når mit parti ved talrige lejligheder har givet udtryk for vort ønske om at nå frem til en enkepensionsordning, vil det være rimeligt, om den højtærede minister vil love os her i folketinget at fremsætte forslag derom, idet vort ønske i dag tilsyneladende deles af adskillige partier.

Søren Andersen: Jeg vil gerne sige tak for den tilslutning, jeg fik til mit forslag fra retsforbundets side. Jeg beklager, at

jeg ikke er i stand til også at takke de øvrige partiordførere, for jeg synes stadigvæk, at det forslag, som vi stiller sammen med det konservative folkeparti, ganske logisk må siges at være langt det bedste.

Det ærede medlem hr. Kaj Andresen kan ikke rigtig forstå værdien af vort forslag, han vil ikke rigtig forstå sammenhængen mellem det ændringsforslag, som vi alle tilslutter os, og hvorefter disse beløb skal komme til udbetaling den 1. april, og så det forslag, vi stiller som underændringsforslag. En langt, langt bedre evne til at forstå forholdene har det vist sig, at rentenyderne selv har. Jeg vil gerne bede om formandens tilladelse til et citat fra en generalforsamling, der er holdt i aldersrentenyderforeningen i Frederikshavn, hvor formanden bl. a. udtalte:

„Ingen kan i dag forudse, hvad der kommer ud af den nedsatte kommissions arbejde“ — han tænker her på folkeforsikringskommissionen — „men da der skal gå mindst 30 år, før folkepensioneringen kan være gennemført, ser vi gamle hen til en forbedring af de nulevendes kår. Der blev ved valget i efteråret talt om udjævning af takstgrænserne mellem landdistrikt, provinsby og hovedstad. Især venstres talere gik stærkt ind for tanken, og det viser sig, at partiet venstre lader handling følge efter ordet. Venstre og konservative har i fællesskab udarbejdet et ændringsforslag til regeringens og de radikales forslag om udbetaling af eengangsytelse, hvorved forskellen mellem de tre zoner udjævnes. Når socialdemokratiet ikke så gerne vil være med, skyldes det sikkert hensynet til hovedstaden.“

Man ser af dette citat fra en generalforsamling i aldersrentenyderforeningen i en ret stor provinsby, at de gamle meget vel forstår den politik, vi fører, den indsats, som vi øver med hensyn til udligning kommunegrupperne imellem.

Den ærede socialdemokratiske ordfører siger, at det foreslåede eengangsbeløb, 150 kr. pr. ægtepar, lige netop er halvdelen af det første beløb til at sætte folkepensioneringen i gang. Når de gamle får at vide, at der er en ideel forbindelse imellem den og det eengangsbeløb, der udbetales lige til alle, må de rettelig og vitterlig få en fornemmelse af, at det er ikke den absolutte udligning,

[Søren Andersen.]

socialdemokraterne har været mest ude efter. Det er da også en kendsgerning, at hvis den højtærede socialminister ikke havde befundet sig i mindretal — der var jo ikke andre end hans eget parti, der gik med på hans forslag uden nogen ændring — så var vi ikke kommet i gang med udligningen, så meget er sikkert.

Jeg forstår ikke rigtig de udtalelser, den højtærede socialminister kommer med i forbindelse med mine udtalelser og mit partis politik, når han siger, at jeg har gjort mig til talsmand for en udligning, men samtidig spørger, hvorfor jeg ikke har gjort min indflydelse stærkere gældende indenfor mit parti. Jeg skal nævne, at vi gang på gang har spurgt efter beregninger af omkostningsniveauet, og det er en kendsgerning, at vi nu netop begynder at få sådanne beregninger frem. Desværre har vi kun beregninger fra hovedstaden og provinsbyerne, men vi er dog i stand til at skønne temmelig godt med hensyn til landkommunerne. På grundlag af disse beregninger og dette skøn er det, vi drister os til at begynde udligningen, og der er ingen tvivl om, at vi gør rigtigt heri, og at vi slet ikke går for vidt.

Jeg vil gerne minde den højtærede socialminister om, at vi dog på den principielle bane har rejst en hel del spørgsmål til gavn for rentenyderne. Pristalsberegningen af renten blev til på vort initiativ. Det blev også på vort og det konservative folkepartis initiativ gjort muligt for de gamle at tjene noget mere ved arbejde — det er vitterligt. Når det drejer sig om at betræde den principielle bane, kan vort parti let være bekendt at præsentere det stykke arbejde, det har gjort for de gamle og for rentenyderne i dette land.

Jeg forstod ikke helt den tale, det ærede radikale medlem hr. Svend Jørgensen holdt. Han kom med den udtalelse, at da der nu engang var fremsat et forslag af den højtærede minister, var det betænkeligt at ændre ved dette forslag, for der var skabt forventninger om, at det kunne gennemføres, og

det kunne skabe bitterhed, hvis det ikke skete. Ja, men sig mig, kan det da være rigtigt? Når betydende mindretal udtaler sig om udligningen ved at stille forslag herom og derved skaber forventninger, hvorved to sæt forventninger meget nemt kan sættes op imod hinanden, vil det da ikke i lige så høj grad skabe bitterhed, når de forventninger, som mindretallet har skabt, ikke kan opfyldes?

Den højtærede minister gjorde forsøg på at gøre den udtalelse i selve betænkningen, som vi har skrevet, til intet, i det hele taget gøre den misvisende. Ja, der kan jo være forskel på, hvordan man læser, men en kendsgerning er det i hvert fald, at rent principielt holder rentenyderne med os i det synspunkt, at vi bør betræde udligningsvejen, den udligningsvej, som socialdemokraterne ikke har været særlig villige til at betræde.

Jeg appellerer endnu en gang til det høje ting om, at man følger os i vort synspunkt og stemmer for de underændringsforslag, som vi har stillet til ministerens ændringsforslag.

Poul Sørensen: Jeg vil gerne udtale min glæde over, at Danmarks retsforbund slutter sig til de ændringsforslag, som vi har stillet.

Dernæst må jeg sige to ord om spørgsmålet enkepension. Det har ligget fast, at disse 20 mill. kr. skulle bruges til det og det, og vi er ikke blevet spurgt. Men derfor vil jeg gerne sige — det er i og for sig et principielt synspunkt, vi anlægger — at det meget vel kan være, at vi, hvis vi havde haft mulighed for at disponere over de 20 mill. kr., havde skønnet, at enkepensionsordningen pressede mere på. Det kan være galt nok med hensyn til begge områder, men det er muligt, at vi havde sat spørgsmålet om enkepension i spidsen, og jeg vil gerne understrege, at vort syn har været således.

Jeg har ikke mange ord at sige til den socialdemokratiske ordfører. Jeg bemærkede mig de udtalelser, der faldt, og jeg kan i og

[Poul Sørensen.]

for sig godt forstå, at man vil være ængstelig ved at pille ved grundlaget for aldersrenten her i landet. Men det har vi jo heller ikke gjort. Uoverensstemmelsen mellem regeringen og os angår netop et spørgsmål, som ikke vedrører det principielle. Vi har manøvreret og forhandlet om det beløb, som er stillet til rådighed fra ministerens side til denne sag, og det har intet at gøre med den principielle ordning, som hele systemet hviler på, det må derfor være et højt syn, ordføreren anlægger på vor stilling.

Til den højtærede minister vil jeg sige, at jeg ikke forstår, hvorfor vort saglige standpunkt kan være udtryk for en oppositionsløst, og at jeg ikke heller ved, hvem der har udpeget ministeren til at være budbringer for aldersrenteforeningerne. Er ministeren nærmere til det end vi andre? Han har oven i købet understreget i høj grad, at vi har været fælles om denne lovgivning, så jeg mener ikke, ministeren er særlig berettiget til at udtale sig på aldersrenteforeningernes vegne. Jeg har jo ikke udtalt mig på deres vegne. Jeg erindrer ministeren om, at jeg har citeret en henvendelse, underskrevet af en rentemodtagerforenings formand og næstformand, og det kan måske oven i købet stive den af overfor ministeren, at den er dateret Aalborg, den 19. august 1953. I denne henvendelse skrives, at man nærmer sig sultegrænsen, og at man vil have en aldeles omgående forbedring for gruppe III. Det er det materiale, der har foreligget for udvalget. Dernæst siger den højtærede minister, at man dog ikke kan gennemføre vort forslag på andres bekostning. Ja, men hvad er det dog for en tale? Det kunne interessere mig at få udredt det lidt nærmere. Det, der foreligger, er, at regeringen har skønnet, at der kan benyttes 34 mill. kr., og at den så har fremsat et forslag, men da forhåbentlig til fri drøftelse i tinget. Vi har overhovedet ikke villet tage noget fra nogen, vi har oven i købet villet indføre forbedringer for gruppe I. Nej, vi har ført og foreslår praktiseret den tale, at vilkårene for grupperne III og II, som er dårligere end for gruppe I, straks skal forbedres. Jeg vil gerne, da vore ændringsforslag bliver fejlet til side som blot lyst til opposition, spørge den højtærede minister om, hvad der principielt er i vejen med vore

forslag. Er vi ikke enige om, at vilkårene for gruppe III skal forbedres? Er ministeren ikke enig i, at vore ændringsforslag med hensyn til gruppe III ikke går for vidt i forhold til det, de andre grupper får?

Er ministeren ikke enig i, at tinget selvfølgelig må stå frit overfor de 34 mill. kr., nu 39 mill. kr., som er til rådighed til fordeling her? Jeg ønsker at fastslå, at vi ikke fra mit partis side har vakt forhåbninger nogetsteds, som ikke kan opfyldes. Jeg beder ministeren atter foretage en nøjere overvejelse af, om ikke vort parti af de partier, der har deltaget i valgkampen, kommer nærmest de udtryk, partiet har anvendt, og de synspunkter, partiet har gjort gældende, når vi foreslår, at man skal komme den gruppe blandt aldersrentenyderne i møde, som vitterligt er den dårligst stillede. Jeg synes, man herved foretog en retfærdighedshandling, og i sidste øjeblik beder jeg ministeren, som kender disse ting og vel også aldersrenteforeningernes ønsker, om at komme os i møde med hensyn til den udligning, vi har foreslået.

Svend Jørgensen: Under valgkampen gik det radikale venstre stærkt ind for folkepensionering. Den kan imidlertid ikke gennemføres fra den ene dag til den anden, men i den bestående aldersrenteordning er der en skævhed, som kan rettes straks. Den er opstået ved, at leveomkostningerne efterhånden er blevet noget nær lige store, hvor man end bor i landet. Den inddeling i tre kommunegrupper, København, købstæder og landdistrikter, på grundlag af hvilken alders- og invaliderenternes størrelse hidtil har været beregnet, er derfor ikke mere retfærdig. Vi krævede da denne forskelsbehandling delvis udlignet. Det var der imidlertid ikke taget hensyn til ved ministerens lovforslag om eengangstillægget, idet forslaget blot lød på 150 kr. til ægtepar og 100 kr. til alle andre, hvor man end boede i landet. Til dette forslag stillede vort parti da et ændringsforslag, som i overensstemmelse med vore valgkrav var ensbetydende med en begyndende udligning af de nævnte forskelle. Det skal ingen hemmelighed være, at det socialdemokratiske parti havde svært ved at antage de radikales forslag. Heller ikke de øvrige partier i udvalget — det kan jeg sige til det ærede med-

[Svend Jørgensen.]

lem hr. Søren Andersen — ville i begyndelsen støtte de radikales forslag, uanset at de vel erkendte, at prisudviklingen indenfor de tre kommunegrupper ikke mere retfærdiggjorde den bestående forskel i rentesatserne. At de nu dels for den første del af forslaget vedkommende og dels for den sidste dels vedkommende er gået ind for det radikale forslag, kan naturligvis kun glæde os.

(Kort bemærkning).

Ragnhild Andersen: Det ærede medlem hr. Søren Andersen, der taler smukt om udligningen mellem renten i de 3 kommunegrupper, skylder mig en forklaring på, hvorfor han sidste vinter sammen med det nuværende regeringsparti gik imod den udligning, der blev foreslået om at forhøje beklædningshjælpen til rentemodtagere i landkommunerne til det samme beløb som i hovedstaden. Det havde betydet 87 kr. mere derude. Efter alt det, det ærede medlem har sagt om udligning her i dag, kan jeg ikke se rettere, end at der ikke er andet for ham at gøre end at slutte op om det forslag, som mit parti nu har stillet, og som der skal stemmes om om et øjeblik, gående ud på fuld udligning af renten i de 3 kommunegrupper plus tillæg på 200 kr. og 300 kr. til varig forbedring af grundbeløbet.

Socialministeren (Strøm): Det ærede medlem fru Ragnhild Andersen stillede det spørgsmål til mig, om jeg ville love at fremsætte forslag om en enkepension. Det ærede medlem er medlem af folkeforsikringskommissionen, og i denne behandles også spørgsmålet om enkepension. Det ærede medlem vil lette mig opgaven med at fremsætte et forslag ved at medvirke til at fremme arbejdet i folkeforsikringskommissionen.

Dernæst vil jeg sige, at jeg synes, at både venstres og de konservatives ordfører er kommet lige højt nok op i deres omtale af forholdene med hensyn til udligning af zonegrænserne. Jeg har ikke, som det ærede medlem hr. Poul Sørensen mener, sagt, at jeg er den eneste, der kan udtale mig på aldersrentemodtagernes vegne, men jeg har sagt, at jeg har aldersrentemodtagernes landsorganisations og den jyske sammen-

slutnings tilslutning til at gennemføre det forslag om et eengangstillæg, som jeg har stillet. Man vil give det udseende af, at den lille uenighed, der er om fordelingen af de 39 mill. kr., skulle betyde, at venstre og de konservative i større udstrækning end flertallet vil medvirke til at udjævne zonegrænserne. Det er jo sådan, at vi er enige om ordningen fra 1. april. Ordningen fra 1. april 1954 vil med de ændringsforslag, der er stillet, enstemmigt blive tiltrådt af dette høje ting. Det, der er uenighed om, er det forslag, jeg har stillet om 150 kr. til alle rentemodtagerægtepar her i landet og 100 kr. til enlige. I dette er der selvsagt en begyndende udligning, idet der indføres et ensartet beløb. Hvis man skulle følge linien i folkeforsikringsloven, hvor aftrapningen er 100, 88 og 74, skulle rentemodtagerne have haft mest i København, lidt mindre i købstæderne og igen noget mindre på landet. Jeg har foreslået ensartede beløb. Venstre og de konservative siger: vi ønsker, at rentemodtagerne her i København, til hvem du har foreslået 150 kr., skal afgive 60 kr., så de kun får 90, for at de ude på landet kan få lidt mere, og de enlige — til hvem jeg har foreslået 100 kr. — skal have 60 kr., for at de ude på landet kan få lidt mere. Dertil vil jeg sige, at der ved det lovforslag, der er fremsat, er skabt en vis forventning hos rentemodtagerne om at få 150 kr. eller 100 kr., og derfor siger jeg tak til det flertal her i tinget, der har sagt: den vej vil vi ikke gå ved en udligning, men vi vil medvirke til at stille yderligere 5 mill. kr. til rådighed, for at rentemodtagere ude på landet og i købstæderne kan få noget mere end efter det forslag, jeg oprindeligt stillede. Det takker jeg flertallet for. Hvis man tror, at rentemodtagerne ude på landet er interesseret i eventuelt at få et halvt hundrede kroner mere på bekostning af rentemodtagerne her i København, tager man fejl. Jeg kender i hvert fald rentemodtagernes solidaritetsfølelse så godt, at jeg kan sige det.

(Kort bemærkning).

Søren Andersen: Jeg vil gerne sige, at der er ikke megen forskel på de beløb, som er vedtaget til uddeling efter april, og de beløb, hvormed vi foreslår eengangstillægget udbetalt.

[Søren Andersen.]

Til det ærede medlem fru Ragnhild Andersen vil jeg gerne sige, at når vi ikke ville være med til ensartet beklædningstillæg sidst, da det kommunistiske parti foreslog det, var det, fordi vort parti gerne vil se tal. Først nu begynder vi at få tal, og derfor begynder vi nu at føre aktiv politik. Jeg kan ikke forstå, at det ærede medlem siger, at der ikke er forbedringer i vort forslag. Er der da ikke en forbedring i at give mest til dem, der har det største behov?

Med hensyn til det radikale forslag, som vi ikke vil give tilslutning til, vil jeg gerne sige til det ærede medlem hr. Svend Jørgesen, at der var altfor lidt udligning i det første radikale forslag, og der var ingen udligning i det hele taget mellem landet og provinsbyerne.

Til den højtærede minister vil jeg sige, at det er rigtigt, at der er en lille udligning i det eengangsbeløb, som gives, men at København skal afgive noget, for at landet og provinsbyerne kan få mere, er jo slet ikke rigtigt. Vi stiller os rent sagligt. Det kan ikke være sådan, at når den ene part foreslår noget, har de givet et løfte. Det må i lige så høj grad være et løfte, når vort mindretal foreslår noget andet.

(Kort bemærkning).

Poul Sørensen: Jeg har noteret mig, at den højtærede socialminister har fået tilslutning til forslaget fra aldersrentemodtagerorganisationen. De forhandlinger, der har været ført, kender jeg ikke noget til. Jeg gentager, hvad jeg sagde før til den højtærede socialminister, at det materiale, der foreligger for udvalget, siger noget andet, således må man i hvert fald læse det.

Jeg vil gerne sige til den højtærede minister, at vi ikke foreslår noget på andres bekostning. Hvis overhovedet tanken om udligning, som også er ministerens, skal føres ud i livet, må man ajourføre de grupper, der er ringere stillet end de øvrige grupper. Jeg kan godt se, at den højtærede minister måske er kommet ind i en vanskelig passage ved at stille et skævt forslag, men det kan oppositionen da i hvert fald ikke have noget ansvar for. Jeg understreger, at vi har villet foretage en udligning med de midler, regeringen har stillet til rådighed, og det

har vi gjort på den måde, at vi kommer de grupper, som også aldersrentemodtagerne understreger er dårligt stillede, til hjælp. Derfor tror jeg, at der er mere logik i vort forslag end i det forslag, ministeren krampagtigt må holde på.

Efter den forklaring, vi nu har fået, er det af værdi for mig at fastslå, at ministeren selvfølgelig ikke har større adkomst til at udtale sig på aldersrentemodtagernes vegne end andre.

(Kort bemærkning).

Ragnhild Andersen: Det ærede medlem hr. Søren Andersens forklaring om, at tal skulle være nødvendigt for at belyse, at beklædningstillægget burde være ens i de tre kommunegrupper, holder ikke. Det har i flere år været klart for alle, at tøjet var lige dyrt i alle kommunegrupper; det måtte det ærede medlem hr. Søren Andersen vide, hvis han havde samlet sin opmærksomhed om uretfærdigheden mod rentemodtagerne i landkommunerne lidt før.

Det ærede medlem siger, at der er forbedringer i mindretallets forslag, fordi der her er tale om at give til dem, der har størst behov; men der er ikke en skilling forbedring i det forslag, mindretallet kommer med. Der er tale om lidt forandringer indenfor den gruppe af dårligst stillede, vi skal lovgive for, med andre ord lidt fordeling af fattigdommen. Det er vi kommunister ikke tilhængere af, og derfor siger jeg til det ærede medlem: hvis han mener noget med snakken, så stem dog for vort forslag om fuld udligning; renten op på hovedstadsniveauet over hele landet; det er det eneste fornuftige, når man skal forbedre rentemodtagernes kår ude i landet.

Socialministeren (Strøm): Jeg må erkende, at det er med meget stor interesse, jeg lytter til det ærede medlem hr. Poul Sørensen og til det ærede medlem hr. Søren Andersen.

Vi har ved tidligere lejligheder gennemført eengangstillæg, også medens det ærede medlem hr. Poul Sørensen var minister, men jeg har endnu aldrig hørt eller forstået, at han, på det tidspunkt han var minister, havde nogen som helst tanker i retning af det, der nu fremføres så voldsomt, tværtimod.

[Socialministeren.]

Da spørgsmålet om en udligning af zonegrænserne blev aktuelt i folkeforsikringskommissionen, stillede den det spørgsmål, om man ikke skulle lade foretage en undersøgelse af priserne i hovedstaden, i købstæderne og på landet. Man sendte spørgsmålet til den daværende arbejds- og socialminister, det nuværende ærede medlem hr. Poul Sørensen, der delte kommissionens opfattelse af, at der her burde finde en undersøgelse sted, og ministeren lod spørgsmålet gå videre til den daværende finansminister, der var enig i, at der skulle foretages en sådan undersøgelse.

Det var altså den indsats, der blev ydet i en periode, da den ene af ordførerne for mindretallet var medlem af regeringen og den andens parti medlem af regeringen. I stedet for på daværende tidspunkt at sige: vi har nu den indstilling, at zonegrænserne skal nærmes hinanden, så vi stiller et forslag derom, enedes de to partier om, at der skulle finde en undersøgelse sted. Det, der forekommer mig mærkeligt, er, at man nu har den indstilling, at forholdet skal ændres — det er en indstilling, som både jeg og det parti, jeg tilhører, har.

Jeg kom med et forslag om et eengangstillæg, som man plejer, og jeg forstod, at der var villighed til at gå videre. Vi har ikke ladet os presse til at gå videre, vi har fundet frem til en løsning, som vi mener er forsvarlig efter de skønmæssige opgørelser, der på nuværende tidspunkt foreligger fra statistisk departement.

Jeg takker det udvalgsflertal, der vil være medvirkende til at gennemføre eengangstillægget, således at de københavnske rentemodtagere også får det, som blev stillet i udsigt ved det oprindelige lovforslag. Når regeringen på daværende tidspunkt fremsatte et forslag om eengangstillæg, var det udfra den betragtning, at rentemodtagerne udover hele landet trængte til at få en håndsækning, og vi har også givet tonen an med hensyn til at yde noget mere på landet og i købstæderne.

(Kort bemærkning).

Søren Andersen: Det ærede medlem fru Ragnhild Andersen siger, at der i vort forslag ikke er tale om nogen forbedring,

men kun om lidt fordeling af fattigdommen. Er det ikke sådan efter vort forslag, at de, der trænger hårdest — det har også vist sig rent statistisk, i hvert tilfælde for provinsbyernes vedkommende, og vi er helt sikre på, at det forholder sig endnu værre for landkommunernes vedkommende — er de mennesker, vi vil hjælpe gennem en bedre fordeling af eengangstillægget? Så er det temmelig drøjt at høre på, at der kun er tale om en fordeling, men ikke om nogen forbedring. Der er absolut tale om en forbedring.

Den højtærede socialminister vil kunne se i folketingets forhandlinger, at jeg tre gange har rejst spørgsmålet om at få statistiske oplysninger vedrørende omkostningsniveauet netop med henblik på en udligning, på et føre rentemodtagerne på landet og i provinsbyerne op, hvor de rettelig hører hjemme.

(Kort bemærkning).

Poul Sørensen: Jeg må desværre, når jeg skal svare den højtærede socialminister, gentage et par ting.

Den højtærede minister fremfører her de undersøgelser og overvejelser, der finder sted. Alt det er jeg bekendt med, og jeg er ganske enig i, at de skal gennemføres. Jeg beder den højtærede socialminister erindre, at vi ikke diskuterer grundlaget for aldersrenten i dag. Vi vil ikke ændre princippet, og vi har ikke brug for disse overvejelser ved behandlingen af det, vi står overfor her. Det, vi står overfor, er at fordele et beløb på 39 mill. kr., som socialministeren pludselig lægger på vort bord. Det har intet at gøre med det medansvar, mit parti og andre partier har for de dybtgående overvejelser om en fremtidig ordning. Vi har ønsket med de 39 mill. kr. at foretage en udligning efter de retningslinier, der er drøftet her i eftermiddag.

(Kort bemærkning).

Ragnhild Andersen: Det ærede medlem hr. Søren Andersen kan ikke bestride, at mindretallets forslag ikke tilsigter at give rentemodtagerne en øre mere. Der er slet ikke tale om halve eller hele millioner; der er ikke engang tale om en øre mere. Der

[Ragnhild Andersen.]

er tale om et andet fordelingsprincip. Det ærede medlem siger, at de, der trænger hårdest, bør hjælpes mest. Det er også mit partis synspunkt; men de bør ikke hjælpes på den måde, det ærede medlem foreslår, men ved at man giver dem fuld udligning. Det koster noget, men det er den rette løsning. Hvis man ikke vil det, må man give de andre, som også trænger til det, noget. Jeg har ikke hørt det ærede medlem omtale de tusinder, ja, titusinder af rentemodtagere i hovedstaden. Mener det ærede medlem, at denne store kategori af rentemodtagere lever i en sådan overdådighed, at man uden videre kan nedskære den lille kontante ydelse, der oprindeligt er stillet forslag om, med 60 kr.? Mener det ærede medlem virkelig, at deres forhold er sådan? Ellers må det ærede medlem tage det standpunkt, jeg så tit har anbefalet ham at tage, nemlig at stemme for fuld udligning og ikke lade det gå ud over de københavnske rentemodtagere, som ikke får en øres varig forbedring ifølge dette lovforslag.

Socialministeren (Strøm): Til det ærede medlem hr. Poul Sørensen skal jeg sige, at det er rigtigt, at vi står overfor at skulle fordele et beløb. Det har vi gjort ved tidligere lejligheder, hvor der har været fremsat forslag om et eengangstillæg; det har vi gjort, da det ærede medlem som minister stillede forslag om et ensartet eengangstillæg for rentemodtagere over hele landet. Det samme har jeg gjort, og det, der så er blevet tale om, er, at der udover dette beløb ønskes stillet midler til rådighed for en vis udligning. Jeg forstår, at det ærede medlem er enig i, at det er rigtigt at gøre det fra 1. april, bare med den bemærkning, at hvis det ærede medlem havde haft mulighed derfor, skulle beløbet ikke have været anvendt til udligning af zonegrænserne, men til gennemførelse af en pensionsordning for enker. Men det er klart, at når der ligesom ved tidligere lejligheder er fremsat et lovforslag om et eengangstillæg på 150 kr. til ægtepar og 100 kr. til enlige i København, købstæderne og på landet, er der hos rentemodtagerne skabt en forventning om at få disse beløb. Derfor takker jeg endnu en gang flertallet, fordi det vil medvirke til at fastholde disse

beløb, og samtidig til at der stilles 5 mill. kr. til rådighed, så at rentemodtagerne på landet og i købstæderne får noget mere end de oprindeligt foreslåede 150 kr. og 100 kr.

(Kort bemærkning).

Søren Andersen: Jeg vil gerne sige til den højtærede minister, at vi tager problemerne i en vis rækkefølge. De to tidligere regeringspartier har rettet en række principielle forhold til det bedre. Bl. a. har de gamle fået lov til at tjene noget mere, uden at der sker afkortning i renten, og renten er blevet pristalsreguleret. Vi har siden haft en valgkamp — glem endelig ikke det — og i denne valgkamp lovede samtlige partier en udligning. Socialdemokratiet stod nu overfor at kunne stille forslag herom, men det undlod det. Vi forsøgte at få gennemført en udligning med en del af det beløb, der var tale om i det oprindelige lovforslag. Vi mener, at vort forslag er rigtigt og forsvarligt.

Socialministeren (Strøm): Nu synes jeg, det ærede medlem hr. Søren Andersen begynder en principiel drøftelse af hele vor folkeforsikringslovgivning, idet han siger, at vi — og det går jeg ud fra må være konservative og venstre — gennemførte en pristalsregulering af renten. Såvidt jeg ved, har en sådan regulering bestået i mange år. Det, der var tale om, var, at der blev gennemført en pristalsregulering to gange årlig. Man kan diskutere, om det var en fordel. Det kan være en fordel, når det går opad, det kan også være det modsatte, når det går nedad. Når vi een gang har forladt en togangsregulering, var det, fordi man mente, at det ville give kommunerne for meget arbejde, men mit parti har stemt for togangsreguleringen også. Mit parti har stemt for, at arbejdsindtægten kunne blive noget højere uden at medføre fradrag i renten, og såvidt jeg ved, var det også os, der fik gennemført, at hustruens indkomst kunne blive noget højere uden fradrag i ægtefællens rente. Altså også mens vi sad som opposition, ærede medlem, har vi været medvirkende til forbedringer i rentemodtagernes kår.

De principielle betragtninger vedrørende folkeforsikringsloven synes jeg ikke rigtig hører hjemme ved denne drøftelse. Jeg synes, det er at slå det for stort op, når op-

[Socialministeren.]

positionen siger, at det ville klare problemerne, hvis vi fik lov til at dele pengene ud på en lidt anden måde. Jeg tror, den måde, som er foreslået af flertallet, vil blive forstået og billigt af den største del af befolkningen.

(Kort bemærkning).

Poul Sørensen: Det er vanskeligt for os at formå den højtærede minister til at forstå vort synspunkt. Må jeg til afslutning for mit vedkommende spørge, om der er nogen usaglighed i det forslag, vi har stillet, hvor man altså tager hensyn til en kommende udligning af langt videregående karakter, og vil ministeren have ulejlighed med at svare på, om der er noget usagligt i den fordeling af de 39 mill. kr., som vi har foreslået, eller om det nogenlunde svarer til den udvikling, der har fundet sted?

Socialministeren (Strøm): Nej, jeg mener ikke, der er noget usagligt i det, de ærede medlemmer foreslår, men jeg mener simpelthen, at hvis vi følger mindretallets forslag, forringer vi vilkårene for rentemodtagere, som vi har givet grund til at håbe på et vist beløb. Det synes jeg ville være i allerhøjeste grad forkert. Når man først har fremsat et lovforslag, vækker det forventninger hos de pågældende. Jeg mener altså ikke, at mindretallets forslag er usagligt, men simpelthen, at det ville være forkert at følge det.

Formanden: Det ærede medlem hr. Poul Sørensen har ordet for en kort bemærkning, og der vil herefter ikke blive givet flere korte bemærkninger i denne omgang.

Poul Sørensen: Jeg takker den højtærede minister for svaret. Jeg har fået den opfattelse, at jeg har nogen ret i min påstand om, at ministeren har stillet et skævt forslag fra begyndelsen og derved bundet en hel del medlemmer i det høje ting.

Socialministeren (Strøm): Jeg har aldeles ikke, ærede medlem, fremsat noget usagligt forslag. Jeg har fremsat et forslag efter retningslinier, som vi ved tidligere lejligheder her i det høje folketing allesammen har

stemt for, og som også var fremherskende, da det ærede medlem var minister, så jeg kan ikke se, jeg har gjort noget, der var forkert, tværtimod.

Hermed sluttede forhandlingen.

Der foretoges først afstemning vedrørende forslag til lov om ændringer i folkeforsikringsloven om forhøjelse af grundbeløbene, forhøjelse af renten med tillæg i kommunegrupperne II og III til samme størrelse som i kommunegruppe I samt om forhøjelse af brændselstillæg, invaliditetstillæg og lommepege til rentemodtagere på alderdomshjem [af Ragnhild Andersen m. fl.].

Formanden: Efter anmodning skal jeg lade foretage afstemning om hver enkelt paragraf.

§ 1

forkastedes med 144 stemmer mod 6.

§ 2

forkastedes med 144 stemmer mod 6.

§ 3

forkastedes med 144 stemmer mod 6.

§ 4

forkastedes med 144 stemmer mod 6.

§ 5

forkastedes med 144 stemmer mod 6.

§ 6

forkastedes med 144 stemmer mod 6.

§ 7 betragtedes som

bortfaldet i henhold til tidligere afstemning.

Lovforslaget var dermed bortfaldet.

Derpå foretoges afstemning vedrørende forslag til lov om en særlig ydelse til alders- og invaliderentemodtagere m. fl.

Underændringsforslag nr. 2

forkastedes med 80 stemmer mod 62; 1 medlem tilkendegav, at han hverken stemte for eller imod.

Ændringsforslag nr. 1

vedtoges med 86 stemmer mod 6; 56 medlemmer tilkendegav, at de hverken stemte for eller imod.

§ 1, således ændret, vedtoges uden afstemning.

Underændringsforslag nr. 4

forkastedes med 86 stemmer mod 62.

Ændringsforslag nr. 3

vedtoges enstemmigt med 86 stemmer; 63 medlemmer tilkendegav, at de hverken stemte for eller imod.

§ 2, således ændret, ændringsforslag nr. 5, gående ud på indsættelse af en ny paragraf, ændringsforslag nr. 6, § 3, således ændret, ændringsforslag nr. 7 om en ny affattelse af § 4 og ændringsforslag nr. 8 angående lovforslagets titel vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden: Der er ikke mere at foretage i dette møde.

Folketingets næste møde afholdes i morgen, onsdag den 2. december, kl. 13 med følgende dagsorden:

1) *Spørgsmål til ministrene.*

2) *Fortsættelse af første behandling af:*

Forslag til finanslov for finansåret fra 1. april 1954 til 31. marts 1955.

3) *Første behandling af:*

Forslag til lov om statsgaranti ved betalingsaftaler med udlandet og om udstedelse af statsforskrivninger i forbindelse med sådanne aftaler.

Mødet hævet kl. 16⁵⁰.

32. møde.

Onsdag den 2. december kl. 13.

Formanden: Ved medlem af folketinget, fru Petra Petersen er modtaget en henvendelse angående skolebespisning. Eksemplarer af henvendelsen er omdelt.

Den første sag på dagsordenen var:

Spørgsmål til ministrene.

Af *Holger Eriksen* til justitsministeren.

Giver afsløringen af det omfattende spil på sekseren, der drives i brunkulsegnene, justitsministeren anledning til at overveje skærpelse af straffebestemmelserne for den slags ulovligt spil?

Holger Eriksen: Det spørgsmål, som jeg har ønsket at rette til den højtærede justitsminister, er foranlediget ved en udtalelse af politimester Halsten, Herning, der lyder på, at han er klar over, der stadig finder en del hasardspil sted, men politiet kan ikke komme det til livs med den nuværende lovgivning. Hvis spillerne pågribes, kan de kun idømmes bødestrafte, og det regner de ikke for noget. Politimesteren siger videre, at der skal helt andre og mere hårdhændede metoder til, og det kan kun ske ved en skærpelse af straffelovgivningen.

Baggrunden for denne udtalelse er det hasardspil, som finder sted i brunkulsdistrikterne omkring Søby, og dagbladet „Demokraten“s omtale deraf. I øjeblikket arbejder der 700—900 mand i dette område. Tallet har været oppe på 4 000. Dengang florerede spillet på sekseren i stor stil. Politiet mente, at det nu var kommet dette spil til livs, men det er forkert, hvilket nogle eksempler vil vise.

„Demokraten“s medarbejder tog til Søby tirsdag den 17. november i år. Bankørerne optrådte så frækt, at de inviterede et tilfældigt, samlet selskab, bestående af mange forskellige slags mennesker, til at spille på